

Associació
del Museu de la Ciència i de la Tècnica
i d'Arqueologia Industrial
de Catalunya

NOTA DE PREMSA

Lliurament dels *Premis Bonaplata* per la valoració del Patrimoni Industrial Tècnic i Científic i dels *Premis Bonaplata Joves*, el dilluns dia 2 de desembre a les 19 h, a l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (Via Laietana, 39, 5ª)

PREMIS BONAPLATA 2013

Els Premis Bonaplata, que ja es troben en la seva 21ª edició, tenen com a objectiu premiar aquelles persones i institucions que hagin dut a terme accions per valorar el patrimoni industrial a través de l'estudi, la rehabilitació, la difusió o reivindicació d'un territori industrial, d'un lloc industrial, d'una instal·lació industrial, tècnica o científica, de béns mobles o de documentacions industrials, tècniques o científiques.

Així mateix, aquests premis inclouen un premi a la Col·laboració, amb algun dels museus del Sistema Territorial del mNACTEC.

PREMI ESTUDIS – FUNDACIÓ CAIXA D'ENGINYERS

El Jurat del *Premi Estudis - Fundació Caixa d'Enginyers* dels Premis Bonaplata, format per Ferran Espuñes Serra, Pere Pascual Domènech, Jaume Perarnau Llorens, Rosa Serra Rotés i Mercè Tatjer Mir, després d'examinar els treballs presentats i reunits el dia 11 de novembre de 2013 a l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (Via Laietana, 39), decideixen atorgar el ***Premi Estudis - Fundació Caixa d'Enginyers*** a l'obra:

- ***Indianes, 1736-1847. Els orígens de la Barcelona Industrial***, llibre-catàleg de l'exposició que sota el mateix títol va estar oberta al Saló del Tinell del Museu d'Història de Barcelona, del 18 de maig al 16 de desembre de 2012. El Jurat considera aquest estudi com una valuosa aportació a una indústria fonamental per a l'arrencada de la industrialització catalana i pel desenvolupament econòmic del país. Amb una projecció a nivell d'exportació al mercat colonial, Barcelona es va convertir en la capital europea de les Indianes. Es destaca el nivell tècnic que va assolir, en part al suport de la Junta de Comerç, i la innovació en el producte final, a partir d'una magnífica aplicació de coneixements tècnics i científics. El llibre és obra dels autors Alex Sánchez Suárez, comissari de l'exposició, Jaume Artigues Vidal i Francesc Mas Palahí, i ha estat editat pel Museu d'Història de Barcelona.

El Jurat concedeix un **accèssit** a l'obra:

- ***La Montgatina, una història de porcellana***, de Montserrat Sans Roca, un relat històric sobre la fàbrica *Ceràmica Industrial Montgatina*, de Montgat. El Jurat considera que és una bona síntesi sobre un sector industrial poc conegut, on s'expliquen els processos productius, el disseny de les peces i la història empresarial d'una fàbrica autòctona amb setanta-cinc anys de producció.

PREMI REHABILITACIÓ

El jurat, format per Conxa Bayó Soler, Pere Alavedra Ribot, Pere Puigdollers Ocaña, Eusebi Casanelles Rahola, Jordi Rogent Albiol i Antoni Navarro Cossio, reunits el 5 de novembre a la seu de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (Via Laietana 39, de Barcelona), i després de visitar les instal·lacions finalistes, els dies 15 i 18 de novembre de 2013, decideixen atorgar els premis següents:

- **PREMI BONAPLATA DE REHABILITACIÓ (CATEGORIA A. BÉNS IMMOBLES)** al *Centre d'Art Contemporani de Barcelona i Centre de Creació Artística a la Fabra i Coats*, de **Francesc Bacardit i Manuel Riusánchez**, arquitectes.

El jurat valora molt positivament el criteri director de tota la intervenció en aquest gran conjunt fabril barcelonès, de clara arrel manchesteriana i que la present actuació ha sabut preservar i posar-la en valor. A destacar l'aparent simplicitat per compartimentar nous espais dins de les naus de la antiga fàbrica, la seva mobilitat i la riquesa espacial que es va generant paral·lelament. Tota aquesta mobilitat "efímera" dels espais sols ha estat possible per un profund anàlisi, per part dels autors, de la geometria de la estructura original, composta de pilars metàl·lics reblonats i jàsseres també metàl·liques, conformant una estructura modulada que permet les diverses solucions de transformar els espais en funció de les necessitats que sorgeixin.

L'austeritat i simplificació en l'ús dels materials en la rehabilitació és una qualitat a destacar per l'equilibri que dóna a tota la intervenció i la claredat de comprensió dels espais, i fins i tot de les seves possibilitats. Les aportacions necessàries que tota instal·lació d'aquest tipus requereix (serveis, controls, etc), s'han resolt creant uns espais aïllats com un moble independent que els acull, alliberant d'aquesta manera l'estructura original de cap relació o dependència amb ells. El respecte i voluntat de conservar les referències i objectes que ens recordin l'ús originari de l'edifici, ha estat un punt que es valora positivament. Aquesta intenció de relacionar, dins del possible i en algun punt concret, les preexistències originals amb l'actuació actual, arriba a tornar a posar en ús antic mobiliari i altres elements.

El jurat valora també molt positivament la claredat de l'encàrrec que l'Administració promotora de l'obra, en aquest cas l'Ajuntament de Barcelona,

ha fixat, la qual cosa ha ajudat decisivament en la bondat i homogeneïtat de la intervenció. El jurat decideix també concedir un:

- **ACCÈSSIT PREMI BONAPLATA DE REHABILITACIÓ (CATEGORIA A. BÉNS IMMOBLES)** a l'*Adequació i ampliació de l'Escola Oficial d'Idiomes de Tarragona al recinte de la fàbrica Chartreuse*, dels arquitectes **Victor Seguí i Marc Seguí Pié**.

El jurat valora molt positivament la fidelitat, tant formal com de materials i tècniques d'aplicació, utilitzats pels dissenyadors en el tractament exterior dels edificis, amb què s'ha recuperat la imatge, ja arrelada des de fa molts anys, de la "Chartreuse" a la ciutat. Aquesta fidelitat es contraposa encertadament amb l'ús d'un llenguatge molt més actual en el tractament de l'interior de l'escola, on el seu programa funcional obliga a compartimentar quasi modularment l'espai docent amb les condicions, entre altres, d'un aïllament d'alt nivell entre les aules. Malgrat això, s'ha aconseguit generar transparències que visualitzen la continuïtat de l'espai. A valorar la solució de l'accés a l'escola, mediatitzada per la complexitat que provoca l'existència de dues vies d'accés oposades i tradicionalment utilitzades pels tarragonins, el de la ciutat alta amb les "100 escales", ara mecàniques, i la del pla de la ciutat baixa, amb el carrer Smith.

El jurat valora molt positivament la voluntat de l'Administració, de recuperar per a la seva utilització com a Escola d'Idiomes aquest edifici històric, voluntat que s'ha mantingut inalterable malgrat els anys transcorreguts i els inevitables canvis de caire polític. Amb això, la ciutat ha recuperat un edifici industrial de indubtable interès arquitectònic i entranyablement lligat a la memòria dels tarragonins.

- **PREMI BONAPLATA DE REHABILITACIÓ (CATEGORIA B. BÉNS MOBLES)** a la *Restauració de la màquina de vapor de l'antiga fàbrica El Vapor del Tint de Baix*, de Vilassar de Dalt.

La màquina, que és un model dels anomenats de balancí amb moviment alternatiu, fabricada per l'empresa Nuevo Vulcano, s'havia deixat en préstec per a l'Exposició Internacional de Sevilla de 1992, on va patir l'incendi produït en el Pabellón de los Descubrimientos, on va quedar molt malmesa. Actualment, després de la seva restauració, ha quedat instal·lada de manera definitiva a la fàbrica Can Manyer de Vilassar de Dalt, a l'espai on properament quedarà ubicada la biblioteca municipal. El Jurat, valora dos aspectes ben diferenciats d'aquest projecte:

D'una banda, l'esforç considerable de molts vilassarencs, en la cura que han tingut en el muntatge i posta a punt de la màquina, fins a deixar-la ubicada al seu lloc definitiu. D'altra banda, la restauració a què s'ha sotmès la màquina ha estat molt acurada i professional.

També cal tenir en compte els ajuts rebuts de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona, de l'Ajuntament i del Museu Arxiu de Vilassar de Dalt. Tot això, permet felicitar a la població de Vilassar de Dalt, per haver recuperat d'una manera molt satisfactòria aquesta màquina, símbol del passat industrial de la ciutat.

PREMI ESPECIAL DE PATRIMONI

El Jurat del *Premi Especial de Patrimoni* dels **Premis Bonaplata**, format per la Junta Directiva de l'Associació i reunit el dia 4 de novembre a l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, decideix per unanimitat atorgar el premi de difusió en el medis de comunicació de llocs o accions relacionats amb el patrimoni industrial, tècnic i científic a la mini-sèrie:

- ***Olor de colònia***, per presentar i introduir a l'espectador en un món i una època industrial dins d'una colònia industrial, així com per mostrar els entorns i elements industrials, maquinària i costums d'una història recent.

Olor de colònia és una producció televisiva de ficció, produïda per Diagonal Televisió i Televisió de Catalunya, que fou estrenada a TV3 en horari de màxima audiència, els dies 14 i 15 d'octubre de 2013. Basada en la novel·la homònima de Sílvia Alcàntara, la mini-sèrie ha estat dirigida per Lluís Maria Güell i filmada, en gran part, en localitzacions naturals del Berguedà, molt especialment en algunes de les colònies tèxtils que conformen el Parc Fluvial del Llobregat, com les de Cal Vidal, Cal Prat, Cal Marçal, L'Ametlla de Merola, Cal Casas i Cal Pons, de Puig-Reig i la colònia de Viladomiu Nou, de Gironella.

PREMI COL·LABORACIÓ AMB L'AMCTAIC

El jurat del *Premi Especial de Patrimoni* dels **Premis Bonaplata**, format per la Junta Directiva de l'Associació i reunit el dia 25 de novembre a la seu dels Enginyers Industrials, decideix per unanimitat atorgar el premi de col·laboració amb l'AMCTAIC 2013, a:

- **Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya**, que ens ha donat suport permanent des del 1977 (any en què crea una comissió per constituir la nostra associació) fins l'actualitat. Sense el seu decidit suport no existiríem i no sabem què hagués estat del Museu i del patrimoni industrial. No ha estat només un suport material, sinó també en l'esperit de defensa i promoció del patrimoni industrial, la voluntat per la creació del Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya, fet que es va produir el 1983 amb la compra, per part de la Generalitat, de la fàbrica modernista terrassenca Aymerich, Amat i Jover, i amb la seva obertura al públic el 1984 i la defensa del seu manteniment.

Han passat moltes juntes i presidents, i tots ells han tingut el mateix interès en donar-nos suport, com a eina de recolzament al Museu i de promoció del patrimoni industrial. En els nous estatuts es reflecteix en un article aquesta voluntat de suport. Fa temps que hauríem d'haver entregat aquest premi, però havíem de trobar el moment oportú: ara ens ha semblat el més idoni per mostrar el nostre agraïment i reconeixement, quan se celebren els 150 anys de la fundació de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya.

PREMI COL·LABORACIÓ AMB EL mNACTEC I EL SISTEMA TERRITORIAL

El Jurat del Premi Col·laboració dels Premis Bonaplata, format pels membres de la Comissió de directors dels Museus del Sistema Territorial del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC), reunit en sessió plenària el dia 30 d'octubre de 2013 a Vilanova i la Geltrú, ha decidit atorgar el *Premi Col·laboració amb el mNACTEC i el Sistema Territorial* a la:

- Sra. **Conxa Bayó i Soler** pel seu constant treball d'ajut, suport i col·laboració desinteressada en múltiples i diferents activitats de recerca i informació al propi mNACTEC i a bona part dels museus que formen el seu Sistema Territorial.

La Sra. Conxa Bayó és Enginyera Tècnica Tèxtil per la Universitat Politècnica de Catalunya. Des dels primers anys del mNACTEC, el 1985, fins l'any 2006 va ser conservadora del mNACTEC, sent responsable de les donacions, dipòsits i adquisicions dels objectes que han configurat bona part de les actuals col·leccions del museu. Des de la finalització de la seva vida laboral l'any 2006, ha continuat participant i col·laborant amb extraordinari interès i entusiasme en totes aquelles tasques de recerca, organització d'exposicions, avaluació d'adquisicions, redacció de llibres, articles i comunicacions, realització de conferències, participació activa en congressos i reunions acadèmiques i científiques, etc., que des de les diferents àrees del Museu i des de la pròpia Direcció se li han demanat.

És coautora dels llibres "Les màquines de vapor a Catalunya", "100 Elements del Patrimoni Industrial de Catalunya", de la redacció dels "Quaderns de Didàctica i Difusió" del mNACTEC en el seu apartat tèxtil, així com de diferents articles i comunicacions relacionades amb el patrimoni industrial de casa nostra. Igualment ha participat activament en la salvaguarda del vapor d'indústries Bures (Anglès), la fàbrica de llanes d'Arsèguet, la màquina de vapor de la Colònia Rosal (Berga), a més d'altres activitats i recerques sempre relacionades amb la història de la tècnica i el patrimoni industrial de Catalunya.

El jurat valora molt positivament el conjunt de tot el seu treball i esforç fet, en una tasca pacient de conservació, recerca i valorització del patrimoni industrial català en general i de divulgació de la història de la tecnologia, especialment tèxtil, en particular.

PREMIS BONAPLATA JOVES 2013

Els Premis Bonaplata per a Joves, que es troben en la seva 15ª edició, tenen com a objectiu premiar aquells estudiants que en l'àmbit de les activitats docents reglades hagin dut a terme treballs, enfocats a la recerca en el camp de la valoració del patrimoni industrial a través de l'estudi, de la rehabilitació, de la difusió o reivindicació d'un territori industrial, d'un lloc industrial, d'una instal·lació industrial tècnica o científica, de béns mobles o de documentacions industrials, tècniques o científiques. Així com també aquells treballs que fomentin les vocacions tècniques i valorin la innovació.

El Jurat dels *Premis Bonaplata Joves*, format per Mercè Borràs Roca, Mª Lluïsa Gutiérrez Medina, Guillermo Lusa Monforte i Antoni Roca Rossell, després d'examinar els treballs presentats i reunits el dia 6 de novembre de 2013 a l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (Via Laietana, 39), decideixen atorgar els premis següents:

- *Premi Bonaplata Joves* a **Joan Vilà Rovira**, de l'Institut Miquel Bosch i Jover d'Artés, pel seu estudi sobre *L'ariet hidràulic. Estudi, restauració, creació i catalogació d'ariets a la Catalunya Central*, amb la tutoria de Joan Carles Garcia Zamora.

El Jurat considera que es tracta d'un estudi ben organitzat i estructurat, amb un bon plantejament i formulació d'hipòtesi, una recerca acurada que combina el treball de camp amb les noves tecnologies, una metodologia interdisciplinària que inclou entrevistes, història oral i tasques de manipulació, la originalitat en l'elecció del tema i les aportacions interessants de les fitxes per ampliar coneixements en l'estudi del patrimoni industrial. També valoren la restauració de l'ariet a Moratona per posar-lo en funcionament i les seves explicacions sobre les incidències en el muntatge, la tecnologia històrica i l'actual, tot complementat amb una bona bibliografia.

- *Premi Bonaplata Joves* a **Quirze Abella Travesset**, de l'Institut Francesc Ribalta de Solsona, pel seu estudi sobre el *Vis Aeri. L'Helicòpter del Renaixement*, amb la tutoria de Pep Porredon Bantolrà.

El Jurat considera que es tracta d'un estudi interessant, interdisciplinari, amb una bibliografia correcta i la formulació d'una hipòtesi, que verifica. S'ha valorat la recerca històrica (la figura de Leonardo, les màquines de guerra, les hidràuliques i de treball), la part científica (on explica el concepte de vol) i la tecnològica i experimental (amb la realització d'una maqueta de cada model)

- *Premi Bonaplata Joves* a **Genís Busquets Arpa**, del Col·legi Montessori-Palau de Girona, pel seu estudi *Restaurant un passat*, amb la tutoria de Sònia López Pousada.

El Jurat considera que l'autor, motivat i fascinat pel món del motor, realitza un treball interdisciplinari on s'endinsa en el món de la física, electrotècnica, mecànica, història, sociologia... Es valora la part pràctica, amb la restauració d'una Vespa durant 26 dies i l'anàlisi del mite del món de la Vespa, que és molt original.